

ПРЕГЛЕД ЧАСОПИСА

THE ECONOMIC JOURNAL, London, Vol. LXIV, No. 254, June 1954. — Sir Donald Macdougall and R. Hutt: *Imperial Preference: a Quantitative Analysis*. Чланак избегава уобичајено теоретско и политичко приказивање овог проблема и има за циљ квантитативну анализу која показује да су извесне појаве промениле свој економски и теоретски смисао. До овога закључка се долази на основу квантитативног испитивања стварно постигнутих резултата. Специјални царински систем који је уведен за Британску империју и доминионе споразумом у Отави 1932, био је одбранбена мера за време кризе. Аутори чланка врше посматрања у три године 1929, 1937 и 1948 и тако обухватају период шири од самог важења система. Из чланка се види да је и пре 1932 постојала извесна преференција за британску робу у дотичним подручјима. Даље се види да од 1937 наступа постепено смањење дејства ове спољнотрговинске мере која се у суштини састојала у подизању царина на увоз из осталог света, а не у смањењу постојећих царина међу самим чланицама споразума. После рата дошло је до смањења дејства ове заштитне спољнотрговинске мере и то услед међународних споразума, а нарочито услед знатног скока цена који је увелико смањило заштитно дејство. — P. A. Samuelson: *The Transfer Problem and Transport Costs, II: Analysis of Effects of Trade Impediments*. Ово је други део једног рада започетог још пре неколико година у коме се испитују последице по привреду једне земље, ако у спољнотрговинским везама постоје велики транспортни трошкови, или једностране трансфери средстава (плаћања), или царинске оgrade. Значајан резултат ауторових анализа је тврдња да држава која врши једнострану плаћања, поправља у своју корист однос увозних и извозних цена, што је супротно владајућој теорији. Слично али нешто мање у том правцу делују царинске оgrade. Ипак писац сматра да су односи између извоза и домаће производње значајнији за једну земљу него односи између увоза и домаће производње. — A. W. Phillips: *Stabilization Policy in a Closed Economy*. Чланак претставља покушај да се путем статичких анализа, користећи дејство мултипликатора и акцелератора направе извесне препоруке за интервенцију државе у циљу избегавања криза, тј. стабилизирања привреде. Циљ овакве интервенције је да се постигне не само повраћај на старе односе, него и да се цела операција изведе тако да буде што мање могућности за осцилације. Међутим, писац на крају закључује да су за стабилизаторску политику најпогоднији инструменти монетарне политике, пошто су, по њему, за очување стабилности једнога система довољне сасвим мале снаге. Писац се ставља на застарела гледишта аутоматскога регулисања привредног циклуса. — A. M. Neuman: „Tied“ *International Trading — The Indonesian Ramie Fibre Test Case*. Полазећи од конкретног примера „везане“ трговине између Јапана и Индонезије, писац износи своје препоруке и запажања уопште о „клириншкој“ трговини коју Европа по злу познаје из времена немачке доминације. Аутор износи редослед разних облика везане трговине и анализира сваки са тачке гледишта максималне користи за Индонезију коју, као слабијег партнера, треба заштити од експлоатације. Његова препорука је недвосмислена: боље је продавати своје сировине на слободном тр-

жишту за доларе него се везивати за Јапан који је, као и Немачка, имао користи од овога система и стекао искуства са оваквом трговином. — *J. N. Wolfe: The Representative Firm*. Појам „репрезентативног предузећа“ увео је Алфред Маршал да би њиме означио једно просечно предузеће, у развоју, које може да послужи као инструмент за економске анализе. Судбина тога појма била је врло бурна. Писци између два рата видели су у овом појму инструмент за оно што се данас назива анализа „потпуне конкуренције“ и „статичке равнотеже“. Како је, пак, репрезентативно предузеће дефинисано као фирма која може да повећањем своје производње дође до „интерних“ снижавања својих трошкова, то је оно један динамичан појам, и не може се теоретски уклопити у статичку равнотежу при потпуној конкуренцији. Неискоришћене могућности повећања производње и снижавања трошкова нису статички елемент, оне су у стању да наруше равнотежу. Према томе, ови писци су појам репрезентативног предузећа одбацили из теорије о ценама којој се у основи налазила статичка равнотежа. Појам у нешто измењеном облику задржао се, међутим, код Џоан Робинсон и Чемберлена при обради теорије непотпуне, монополистичке конкуренције, али је дошао у сукоб са појмом „индустриске гране“, (тј. један појам микроекономије дошао је у сукоб са појмом макроекономије). Према писцу овога чланка, А. Маршал није имао у виду претпоставке које су му доцније импутирале. Аутор чланка рехабилитује Маршала тиме што повезује један одређени обим производње са одређеном ценом по којој се та производња продаје. Сем тога, структура једне индустриске гране ипак се може карактерисати величином предузећа: на пример, у грани где преовлађују велика предузећа, репрезентативно предузеће ће бити велика јединица. Врло је интересантно ауторово преношење акцента са маргиналних трошкова на цену која влада на тржишту. Међутим, већ је теже прихватити без резерве његову идеју да пад цена изазива повећање просечног „репрезентативног предузећа“. Чланак је интересантан по томе што врло прецизно оперише са разликама између статичке и динамичке теорије, и са разликама између аспеката макроекономије и микроекономије. Сем тога, он отвара пут за даља изучавања, у којима ће се квантитативним анализама моћи проверити важност многих теорија о вредности и многих теорија о предузећима.

Предраг Михаиловић

ÖSTERREICHISCHE ZEITSCHRIFT FÜR ÖFFENTLICHES RECHT, Wien, Bd. VI, H. 2, 1954. — *Hans Kelsen: Kausalität und Zurechnung*. Иако је у многобројним радовима током неколико деценија довољно образложио своју нормативистичку теорију права и одредио задатак правне науке, писац и данас настоји да прецизира и употпуни битне поставке. У овом чланку он расправља о разлици света природних појава где влада принцип узрочности, који представља везу између узрока и последице и света нормативних појава где влада аналоган принцип урачунавања у коме се огледа веза између противправности (Unrecht) и предвиђене санкције (Unrechtsfolge). Ова друга веза се изражава речју „треба“, и аутор детаљно показује у чему је специфичност те везе. Треба напоменути да је појам „урачунавање“ узет место раније употребљаваног термина „подобност за урачунавање“ (Zurechnungsfähigkeit) којом се указивало на то да ли извесно лице може одговорати за своје понашање или не може. — *Hans Spanner: Die Prüfung von Gesetzen und Ver-*

ordnungen durch den Verfassungsgerichtshof in der Zeit von 1950-1952. Аутор наставља анализу делатности аустриског Уставног суда у назначеном периоду по питању оцене законитости општих аката (закона, уредаба итд.). — *Josef L. Kunz: Pluralismus der Naturrechte und Völkerrecht.* Аутор покушава да објасни узроке кризе савременог међународног права и заузима критички став према схватањима америчког писца F. C. S. Northop-a. Он сматра да плурализам, чињеница постојања множине правних система и одговарајућих идеологија (или како их он још назива „природних права“) претставља објективну препреку ефикасном међународном праву с универзалним важењем. Пошто је укратко оцртао нека обележја западноевропског, совјетског, афричког, муслиманског и кинеског права, он закључује да ипак стицајем историских околности садашње међународно право почива на идеологији, на „природном праву“ хришћанске Европе. — *Oto Brunner: Städtische Selbstregierung und neuzeitlicher Verwaltungsstaat in Österreich.* Писац даје преглед историског развоја градских самоуправа и формирање јединствене државне управе у Аустрији у периоду од XIII до XIX века. — *Ambrosio Gioja: Zur Problematik der reinen Rechtslehre.* У овом кратком чланку аутор се осврће на Келзенове концепције о статисти и динамици права, субјективном и објективном значењу правног правила и инсистира на разликовању смисла, нормe (Rechtsnorm) и њеног језичког израза (Rechtssatz).

С. Брачар

REVUE DU DROIT PUBLIC ET DE LA SCIENCE POLITIQUE EN FRANCE ET A L'ÉTRANGER, Paris, No 2, Avril—Juin 1954. — *Tony Sauvel: Les fondations. Leurs origines, leur évolution.* Фондације су у правну личност конституисана имања с добротворном наменом којим управља сопствени административни савет. Неколико таквих установа било је у Француској већ у XV веку, али су се умножиле нарочито после Велике револуције. Доношењем типског статута 1896 много се допринело консолидовању и развијању те установе која је постепено губила приписивани јој религиозно-метафизички смисао и добила значајну социјалну функцију. У новије време смањују се права оснивача и преовлађују тзв. колективне фондације. — *Claude Lassalle: La responsabilité civile de la puissance publique française d'occupation en Allemagne.* У овом обимном чланку дат је исцрпан приказ постојећег режима одговорности француских окупационих снага за штете нанете домаћем становништву у Немачкој. Тај режим се делом заснива на принципима немачког права а делом на принципима међународног права. Аутор је обилно навео и прокоментаришао одговарајуће одредбе међународног права и искористио судску праксу у тој материји чиме је слика постала потпунија. — У рубрици „Европска хроника“: *Maurice Lagrange: La Cour de Justice de la communauté européenne du charbon et de l'acier.* Укратко су размотрена питања места, надлежности и стварања Суда правде у оквиру Европске заједнице за угаљ и челик и на крају приложен извод из уговора. — У рубрици „Општа уставна хроника“: *Philippe Viays: L'appareillement des listes electorales.* Партиско-политички и парламентарни живот Француске и Италије у последњих неколико година показује низ заједничких обележја. Зато је аутор на основу анализе многих података и догађаја дошао до закључка да од самог изборног система много зависи стабилност како управе уопште, тако и влада. Спајање изборних листа више партија даје

погодан механизам за одржавање постојећег режима и обезбеђује такву парламентарну већину која би спречила хроничну лабилност и стално мењање влада, што толико потреса унутрашњу политичку ситуацију, нарочито у Француској. У прилогу је објављен извод из изборних закона обеју земаља. — У рубрици „Француска уставна хроника“: *Georges Berliu: L'avis du Conseil de la République sur le projet de révision constitutionnelle*. Размотрени су предлози и мишљења за измену неких чланова Устава који се тичу делатности Народне скупштине. — У богатој рубрици прегледа праксе, поред осталог објављени су: *Jean de Soto: La jurisprudence du Conseil d'Etat en matière de recours pour excès de pouvoir (18 octobre 1953—31 mars 1954)* и *Luc Muraccile: Revue de jurisprudence française en matière internationale (1952)*.

С. Врачар

REVUE D'ECONOMIE POLITIQUE, Paris, Mai — Juin 1954. — *William E. Rappard: Le secret de la prospérité américaine.* — Тајна америчког просперитета лежи у условима који објашњавају најјачу продуктивност рада у Новом свету, вели В. Е. Рапар у уводном и закључном делу ове студије која је била изнета пред овогодишњи конгрес економиста француског језика. Он полази од констатације да је просперитет у Америци сасвим изузетне природе. Иако се при доношењу дефинитивног суда са извесним скептицизмом позива на статистику, он ипак признаје да и анализа тог материјала иде у прилог тезе да нема равнотеже између материјалног богатства Старог и Новог света. У свим гранама привредне активности види се, што су доказали француски и енглески економисти, да је продуктивност у Америци знатно већа. Америка је од увек земља највиших номиналних и реалних најамнина. Чињеница да у данашње време не постоји више диспарат између природних богатстава и несташнице радне снаге, само може послужити као доказ да већа продуктивност одговара бољем награђивању рада. Писац је главну пажњу посветио истраживању узрока који су допринели изузетном привредном просперитету САД. За ту врсту анализе статистике су недовољне, по његовом мишљењу, и истраживања треба вршити помоћу средстава са којима се служе историчари. Затим се он пита зашто је данас америчка привреда продуктивнија и напреднија од осталих. Пошто је претходно изложио главне историске моменте од стварања до врхунца моћи САД, он даје следећи одговор: зато што је принос рада био већи неголи у другим земљама. Чињенице тог просперитета аутор рашчлањава у четири тачке. Прво је узео да испитује масовну производњу, која је нарочито повољно била условљена географским пространством националног тржишта и „социјалном дубином“ тог тржишта. У овоме веку ти су се услови одразили у сталној тенденцији ка снижавању цена производа и повећањем куповне моћи потрошача. Друга тачка се односи на примену науке у производњи. Концентрација у производњи допушта стварање и развитак лабораторија и научно-истраживачког рада, чему следећу напредак технике и привредни просперитет. Пасија продуктивности, као што писац назива трећи чинилац, једна је од главних страсти америчког народа, и ту чињеницу истичу многи посматрачи за последњих сто година. По питању значаја продуктивности, постоји битна разлика у схватањима америчког и европ-

ских народа, и то како од стране послодаваца тако и од стране радника. Најзад, четврта тачка која заузима најважније место међу факторима супериорности америчке привреде над европском јесте конкурентски дух. Претставници европских привредних организација у својим извештајима о економском просперитету Америке, затим страни и домаћи научници у својим коментарима нарочито истичу тесну повезаност између начела слободне утакмице и вере у прогрес. Конкурентција, међутим, у условима савременог америчког капитализма, као што је рекао професор Галбрес, не одговара више типу који је послужио као теориска основа класичним економистима. Не сме се изгубити из вида да се капиталистичка привреда у Америци све више приближава монополизму. Питање се поставља, и то је суштина пишчеве анкете, како треба схватити опште усвојено мишљење да је конкурентски дух главна подлога продуктивности и просперитета у Америци. Појам слободне утакмице еволуирао је у САД. Довољно је за то бацити поглед на законодавство те земље. Упркос индустриској концентрацији, конкурентски дух се одржава. Многи коментатори америчке привреде и даље тврде да је привредна утакмица главни регулатор њене производње. Уосталом, концентрација у САД, за разлику од концентрације у европским земљама, није се манифестовала груписањем свих предузећа једне производне гране у једно једино, већ постоји више већих предузећа поред којих се одржавају и нека мања. Сем тога, тржиште које у ствари претставља цео колектив, још је увек у стању да кочи самовољу продаваца. Конкурентција се сад претворила у ривалство. Писац се задовољио да репродукује излагања појединих-познатијих научника и у својим закључцима прилагођава њиховој тези резултате до којих је дошао. Проблем који је у овом реферату третирао, Рапар намерава на широј основи да разради у књизи коју ће ускоро објавити под насловом: „У чему је економска супериорност САД.“ — *J. Dayre: Esquisse d'une theorie analytique de l'évolution économique*. Структурне промене које су наступиле услед техничког напретка биле су до данас предмет многобројних студија. Писац овога рада је одабрао једну од најновијих теорија — Колина Кларка и Жана Фурастијеа — да би истакао карактер историске дескрипције тих изучавања. Он је изложио основне хипотезе економске еволуције, и свео је на једначине своја опажања. Његова су објашњења врло концизна. Класификација коју је извршио има аналитичко обележје. Дејр заступа мишљење да досадашња теорија није успела да дефинише улогу разних фактора опште еволуције економске структуре. Он верује да ће његова теорија допринети отварању нових путева у области економетрије. — *Jane Aubert-Krier: Une reformulation de la théorie de la concurrence pure*. Аутор подвргава критички теорију чисте конкуренције и покушава да је више прилагоди стварности. У својој анализи он се ослања на теорију монополистичке конкуренције. Ова кратка студија праћена је многим дијаграмима. Писац је одбацио традиционално схватање и верује да резултати до којих је дошао претстављају напредак у односу на досадашњу формулацију теорије чисте конкуренције. — *J. R. Boudeville: Les physiocrates et le circuit économique*. У самом почетку студије изнето је доста смело мишљење да је економска теорија физиократа, поглавито идеја о економском колу, инспирисала Маркса и Валрасовог ученика Леонтијева, наведено је такође да су физиократи претходили савременој економетрији. Многа су објашњења изложена, чак и сам закључак, у виду дијалога између економетра и физиократе. Економско коло физиократа схваћено је као логичан доказ природног поретка. Због тога се и писац ове студије прво задржао на колу

равнотеже. Он није узео само у обзир Кенејову економску таблицу, већ се позвао и на дела осталих физиократа и познијих економиста, а од савремених поглавито на др. Хенри Вуга. Указане су извесне празнине у нацрту Кенејовом и аутор покушава да правда грешке шефа физиократске школе тиме што је он до максимума упрошћавао своја излагања. Аритметичка формула Кенејова само је једно упрошћено приказивање таблице, вели Будвил. Занимљиво је поменути да он тим поводом узгред наводи да је та формула директно инспирисала Маркса, не упуштајући се у образложење таквог гледишта. Објашњења Кенејова допуњена су доктринарним излагањима опата Бодо. Аутор је до танчина извео анализу питање економске равнотеже и то на основу метода којима се служи савремена наука. Изучавајући економско коло у отсуству равнотеже, он вели да су физиократи дали прву динамичну студију о функционисању привреде. Штавише, он долази до закључка да таблица треба да буде средство у служби привредне политике. Позивајући се на Дипон де Немур, писац упоређује начела физиократа са теоријом економске политике савременог економисте Тајнбергена. Цела ова студија више личи на покушај истраживања првобитних елемената економске науке и економетрије неголи на оживљење физиократске доктрине.

М. Ј. Ж.

REVUE HISTORIQUE DU DROIT FRANÇAIS ET ETRANGER, Paris, 31e année, 1953, No 1. — Y. Derbasch: „Colonia Iulia Carthago“. La vie et les institutions municipales de la Carthage romaine. Чланак је прилог познавању правног положаја римских грађана и домородачког становништва и система градских самоуправа у Африци у доба империје. Дата је анализа процеса романизације, посматраног кроз унутрашњи живот града почев од његове обнове у доба Цезара до арапског освајања. На основу натписа и малобројних сачуваних текстова писац покушава да реконструира статут који је граду дао Август путем једне deductio 29 године. Поблијајући теорију према којој је Картагина била нека врста колоније метрополе и имала под својом управом већу територију, он сматра да је за Картагину био карактеристичан афрички *pagus* и изједначаје га са *conventus-om civium romanorum*, колегијалном организацијом римских грађана у оквиру урођеничке *civitas*. Овај *pagus* нестаје кад Картагина добија *ius italicum*. Процент града и његова интензивна романизација трају до опште привредне кризе у другој половини III века. IV век је опет доба просперитета, али градска самоуправа је само још формална. Последње поглавље чланка посвећено је варварским освајањима и градској самоуправи под вандалском влашћу. — M. Garaud: La construction des chateaux et les destinées de la „vicaria“ et du „vicarius“ carolingiens en Poitou. У западној Галији у IX и X веку тзв. *pagi* франачких краљева делили су се на административно-територијалне јединице зване *vicaria* са *vicarius*-има на челу. У чланку је изложен процес распадања оваквог каролинског уређења, изазван јачањем феудализма и изградњом утврђених замкова, као и последице ових промена. — F. Lesure: La communauté des „Joueurs d' instruments“ au XVIe siècle. Чланак описује организацију корпорације музичара у доба Ренесансе, истичући да је то био период кад је њихов друштвени значај био највећи. После историјата корпорације и изношења детаља о појединим сталешким функционерима, посебна пажња посвећена

је париском братству св. Јулијана. На крају је изложен статут корпорације, стручно образовање чланова и начини стицања појединих звања.

No 2. — *Ugo Enrico Paoli: Droit attique et droit romain dans les rhéteurs latins.* О правној вредности декламација римских ретора постојало је у романистичкој литератури углавном неповољно мишљење. Тек у новије-време покушава се да се у декламацијама нађе извештај континуитет правне мисли која није била без утицаја на развој римског права. Аутор полази од проучавања историског развоја тема и аргумената који су постали традиционални у школама латинских ретора и доказује да је првобитан програм са познатим casus fictus у потпуности преузет од Грка у I веку пре н. е., па је затим постепено прилагођаван римским приликама и схватањима. Дешавало се да је адаптација извршена у потпуности код теме, али је аргументација остала грчка, и обратно. Овај процес романизације старог грчког репертоара био је појачан разним другим утицајима, пре свега латинских песника, и довео је до стварања класичног репертоара латинских декламатора у коме се правни елементи могу сврстати у 3 категорије: римски, грчки и тзв. правне contaminatio-nes, схоластичне апсурдности настале произвољним и непотпуним адаптацијама грчког текста. Писац чланка се затим бави питањем вредности латинских декламација као извора информација за реконструкцију латинског права и закључује да се из њих може добити један сасвим ограничен број података. На крају се расправља питање да ли су декламатори утицали на interpretatio legis римских правника и закључује да је идеја interpretatio legis продрла из јуриспруденције у реторику, а не обратно. Ако су ретори и утицали у томе погледу на правнике, они су то чинили преко других дела (теоретских), а не преко декламација. — *L. Chevallier: Contribution à l'étude de la complicité en droit pénal romain.* Према владајућем мишљењу, римско кривично право није познавало општу теорију саучесништва, и то услед непостојања система казни, великог утицаја политичких страсти на вршење кривичног правосуђа и правног прагматизма који је владао у Риму. Писац чланка покушава да групацијом и сређивањем текстова о саучесништву докаже да је и у овој области римског права постојала руководећа идеја и неколико основних принципа према којима су решавани конкретни случајеви. Притом он често полази од принципа модерног кривичног права, сматрајући да ће на тај начин дати најсинтетичнију слику и признавајући да се таквој реконструкцији може пребацити извесна произвољност и извештаченост. — *N. Didier: Henri de Suse, évêque de Sisteron (1244—1250).* Са много детаља даје се историјат шестогодишњег епископа у Систерону, једног од највећих француских средњовековних правника. Рад је писан на основу објављених извора и досад непознатих докумената и претставља значајан прилог историји цркве у Француској у XIII веку, док за правника нема нарочитог интереса.

No 3. — *Robert Besnier: Le procès possessoire dans le droit normand du XIIe et XIIIe siècle.* Познати романиста са много примера и веома документовано описује посесорне тужбе средњовековног норманског обичајног права la saisine и la nouvelle dessaisine. Идеја посесорне заштите је према аутору преузета из римског и канонског права, а одвајање државинског и својинског процеса вршено је постепено. Друго поглавље посвећено је тужби de vi која се употребљава у случају насилног протеривања држаоца са непокретног добра.

No 4. — *Michel Villey: Deux conceptions du droit naturel dans l'antiquité.* Писац проучава значај и смисао идеје природног права

у Јустинијановој компилацији из аспекта грчке филозофије, ограничавајући се на концепције Аристотела и стоичке школе. Ово питање је у романистичкој литератури спорно: традиционална концепција је да је идеја о природном праву битан елемент система римског права, док је она према новијем гледишту само један непотребан украс, стављен на чело Дигеста. И у самим Дигестима постоје бар два потпуно различита схватања о појму природног права: оно се или изједначаје са *ius gentium*-ом или је то право које се састоји у правилима својственим свим живим бићима. Анализирајући Аристотелово схватање природног права, његову прецизну методу и потпуно заокружен систем, писац доказује да је насупротив владајућем мишљењу та концепција утицала на римске правнике већ у класичном периоду и да је она извор Гајеве бипартитне поделе правних извора, односно изједначавања *ius naturale* са *ius gentium*-ом. Аристотеловску научну методу дефинисања и класификације користе римски правници, почев од епохе Цицерона, при систематизацији и научном излагању римског права. Овај утицај је доцније све већи, а аристотелизам се увлачи у римско право нарочито током Средњег века, тако да је римско право најзад названо природно право. Насупрот аристотеловској концепцији, стоички појам природних права је непрецизан, лежи више у домену морала него права и има утопистички карактер. Његов утицај на римско право је био много директнији, али зато формалнији и мање дубок. Трипартитна деоба на *ius civile*, *ius gentium* и *ius naturale*, заступљена нарочито код Улпијана, води порекло од стоичке филозофије. — *J. Ricomard: Les subdélégués des intendants en titre d'office et leurs greffiers dans le „département“ de Metz (1704—1714)*. Приказ организације прикупљања прихода за краљеву благајну и снабдевања војске у Алзасу у доба ратова Луја XIV.

Јелена Цвејић

REVUE TRIMESTRIELLE DE DROIT CIVIL, Paris, No 2, Avril—Juin, 1954. — *René Rodière: Une notion menacée — la faute ordinaire dans les contrats*. Писац расправе анализира чланове 1137, 1147 и 1148 Француског грађанског законика и истиче њихову противречност. Према члану 1137 дужник се ослобађа одговорности ако је предузео све мере које би предузео добар домаћин, док према чл. 1147 и 1148 то није довољно. Према овим члановима треба још доказати да је неизвршење обавезе наступило због чињенице која нема везе са дужником и не може му се уписати у кривичу. Француски аутори у току XIX века нису запазили ову противречност. У савременој доктрини по овом питању заступљена су два схватања. Према једном схватању, питање ове противречности се може решити разграничењем одговарајућих односа које ови чланови регулишу. Док чл. 1137 регулише облигације давања, чл. 1147 и 1148 регулишу облигације чињења и уздржавања од чињења. По другом мишљењу, које заступа и писац и које он исцрпно образлаже, овакво једноставно разграничење се не може усвојити, јер у Француском грађанском законнику има облигација чињења и уздржавања од чињења као и облигација давања регулисаних и другим члановима. Питање се не састоји у томе о каквој је облигацији реч, него како она мора бити извршена, а то је уствари питање одговорности, питање појма кривице у грађанском праву и питање градације кривице у грађанском праву. Посматрајући кретање савремене судске праксе аутор констатује да појам кривице узмиче испред појма недозвољеног као неутралног социолошког појма. Ово међутим доводи до неочекиваних резултата. — *H. Sinay: Les conventions sur les pen-*

sions alimentaires. Због сталног опадања вредности новца питање обавезе издржавања непрестано је актуелно. И поред тога, ово питање није било никад предмет посебне студије. Аутор је овом послу приступио са свом брижљивошћу, познавању специфичних случајева свакодневног француског живота и дао им, детаљно их анализирајући, правна објашњења и решења. До пре неколико година уговори о обавези издржавања која се заснива законом, били су врло ретки, јер су сви они уговори који би се односили на пренос или одрицање ове облигације били ништави. Једино су били пуноважни али су се увек могли изменити уговори о висини и начину извршења обавезе издржавања. Аутор истиче, међутим, да нису ови и овакви класични уговори предмет дискусије, него су то уговори сродни и суседни овим уговорима, који у себи носе нешто хибридно и мешано, као напр. уговори о издржавању између разведених брачних другова, уговори о издржавању између лица између којих не постоји грађанскоправна обавеза издржавања и сл. Оно што карактерише, у начелу, уговоре о издржавању јесте чињеница да се они односе на обавезу која већ пре тога постоји, било на основу закона било као природна облигација, што значи да ови уговори не стварају саму обавезу издржавања. Али ако је то тако у односу на законску није и у односу на природну обавезу издржавања. Аутор анализира посебно случајеве уговора о издржавању на основу законске обавезе и посебно на основу природне облигације, и то уговоре о постојању, садржини, трајању и начину њиховог извршења. У закључку аутор наглашава да ови уговори могу имати примену само ако већ постојеће обавезе нису довољно одређене, јасне или потпуне, тако да уговор служи само као средство правне технике које довршава нешто што је створено изван њега.

М. Ступар